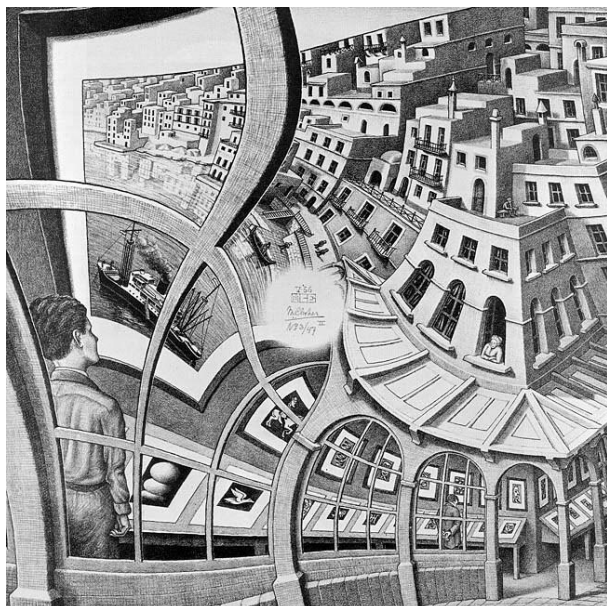
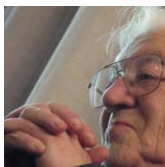

BRUNO's Column

mei 2013

Prententoonstelling (1956)

© M.C. Escher Foundation

Deze prent is Escher's meesterwerk, en staat weer volop in de belangstelling na de ontdekking van Prof. Hendrik Lenstra

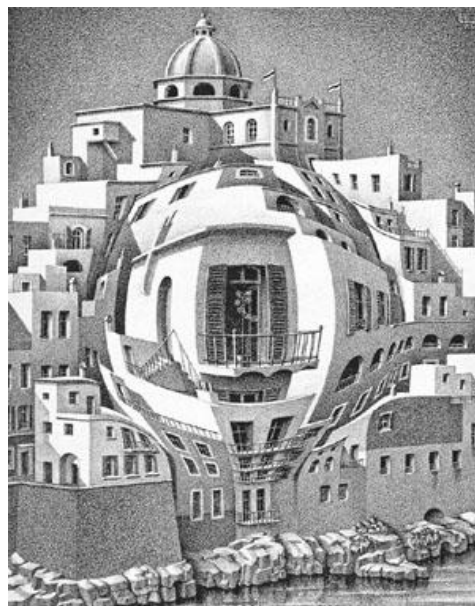
Toen ik in 1956 M.C. Escher voor het eerst bezocht (op zijn uitnodiging), legde hij de laatste hand aan zijn prent PRENTENTENTONSTELLING. Hij vertelde dat die prent het vervolg was van een vroegere prent: BALKON (1945) waarin hij het centrum van de prent liet uitdijen. In zijn nieuwe prent wilde hij een cirkelvormige uitdijing realiseren.

Rechtsonder is de ingang van een prentengalerij. Naar links gaande wordt deze voortdurend groter, tot vier maal als we bij de linker rand van de prent komen. Volgen we de rand van de prent kloksgewijs, dan komen we weer bij het beginpunt uit, maar alles is dan 256 maal zo groot. Dat was alles wat hij er toen over vertelde.

Ik vond de prent niet mooi, vooral het gekromde kruis, dat de hele linker bovenhoek besloeg, hinderde me. Toen de prent afgedrukt was, stuurde Escher mij een exemplaar en ik kon niet nalaten mijn negatieve reactie over dat kruis in mijn dankbrief te verwoorden. Escher schreef mij een lange brief terug waarin hij me duidelijk maakte, dat het niet anders kon als hij het netwerk, dat aan de prent ten grondslag lag, nauwkeurig volgde.

Later kwam de prent nog dikwijls ter sprake, waarbij ik er vooral achter wilde komen wat achter de blanco-cirkel in het centrum van de prent verborgen was. Escher verklaarde

HET DEFINITIEVE MEESTERWERK VAN M.C. ESCHER

Balkon (1945)

© M.C. Escher Foundation

Deze prent is een voorloper van PRENTENTENTONSTELLING. Escher gebruikte een kleurenhoutsneede van het schiereiland Senglea (Malta) om te laten zien hoe een prent er uit zou zien als het midden ervan uitvergroot zou zijn. (centrale uitdijing).

Senglea (Malta)

© M.C. Escher Foundation

dat het bij verder tekenen een enorm gepriegel zou worden. Dat bevredigde mij niet, want zó klein was die cirkel nou niet. Bovendien zou daar toch iets kunnen komen van een verbinding met de omgeving. Tot vele jaren na zijn dood werd Escher's verklaring (die ik ook gepubliceerd had) beschouwd als afdoende aangenomen. Tot Prof. Hendrik Lenstra de wiskundige beschrijving van Escher's netwerk ontdekte. Samen met zijn medewerkers bracht hij de prent terug tot de tekening zonder uitdijing, vulde enige ontbrekende details in en ontdekte dat het blanco centrum wel degelijk gevuld kon worden en wel met een herhaling van de oorspronkelijke afbeelding in het klein.

Omdat deze miniatuurafbeelding in het centrum ook weer met dezelfde prent gevuld kon worden ontstond een eindeloze reeks steeds kleiner wordende prenten van dezelfde afbeelding zoals ook te zien is op een bekend chocoladeblikje van de firma DROSTE. Dit zou Escher ongetwijfeld bijzonder interessant gevonden hebben!

De bovenstaande beschrijving over het ontstaan van de exact meetkundige versie van PRENTENTENTONSTELLING doet geen recht aan het vele werk dat er door Lenstra en zijn medewerkers verricht is. Ik illustreer dat met slechts twee werktekeningen die tonen dat de hele detailrijke prent ontstaat uit een simpele galerij met enige Escherprenten.

Een deel van de prent waar de galerij gedeeltelijk verborgen op staat. Met een computerprogramma is een niet vervormd beeld van de prent gemaakt.

Hier is met behulp van een schets die Escher maakte en de continuïteit van de omgeving zowel de blanco cirkel als kleine galerij ingetekend.

Daarna kon de prent helemaal opnieuw getekend worden met het exacte netwerk dat Lenstra gevonden had.

De kleine galerij is gekleurd om aan te geven dat de hele prent en daarmee een eindeloze reeks van dezelfde prent aanwezig is.

Omdat deze miniatuurafbeelding in het centrum ook weer met dezelfde prent gevuld kon worden ontstond een eindeloze reeks steeds kleiner wordende prenten van dezelfde afbeelding zoals ook te zien is op een bekend chocoladeblikje van de firma DROSTE. Dit zou Escher ongetwijfeld bijzonder interessant gevonden hebben!

De bovenstaande beschrijving over het ontstaan van de exact meetkundige versie van PRENTENTENTONSTELLING doet geen recht aan het vele werk dat er door Lenstra en zijn medewerkers verricht is. Ik illustreer dat met slechts twee werktekeningen die tonen dat de hele detailrijke prent ontstaat uit een simpele galerij met enige Escherprenten.

OPROEP

WIE KAN MIJ HELPEN ?

Ongeveer twee jaar geleden belde iemand mij dat een van zijn studenten een werkstuk over PRENTENTENTOONSTELLING wilde maken en hij vroeg of ik hem aan gegevens kon helpen. Zelf was ik al enige tijd bezig met de voorbereiding van een uitgebreid artikel over deze Escherprent. Omdat ik niet direct tijd had voor mijn artikel stuurde ik hem in goed vertrouwen een hele map met alles wat ik al verzameld had voor mijn artikel zonder er kopieën van te maken, in de veronderstelling dat hij dat zelf zou doen en mij de originelen direct terug zou sturen. Ik heb zijn naam niet, geen adres, geen e-mail adres....niets.

Via Facebook heb ik enige keren een oproep gedaan, maar ik kreeg geen reactie.

Omdat ik nu bezig ben met een lange verhandeling over de prent mis ik het verzamelde materiaal; vooral de brieven die Prof. Lenstra me schreef. Als iemand weet wie de aanvrager geweest is of de student waarover hij het had dan zou hij of zij mij een groot plezier doen met dit aan mij te melden.

Mijn mailadres is: bruno_ernst@planet.nl